

Taula d'entitats
del Tercer Sector Social
de Catalunya

PER LA DEFENSA DEL TERCER SECTOR SOCIAL A CATALUNYA

ARGUMENTARI PER A UNA FUTURA LLEI
DEL TERCER SECTOR SOCIAL DE CATALUNYA

MAIG DE 2021

QUINA PROBLEMÀTICA ÉS VOL SOLUCIONAR AMB AQUESTA LLEI?

Les entitats del Tercer Sector Social (TSS) a Catalunya són un actiu fonamental, tenen un important paper en el manteniment de l'estat del benestar, canalitzant les necessitats i la solidaritat de la ciutadania i tenen un paper absolutament clau per a la societat en moments de crisi com l'actual. Necessitem un TSS fort per poder afrontar les crisis i la seva aportació és bàsica tant des d'un punt de vista estratègic com econòmic.

Les situacions de vulnerabilitat de les persones, les situacions de pobresa i exclusió social i la vulneració de drets fonamentals és una realitat existent a Catalunya que s'ha vist agreujada per la crisi sanitària provocada pel covid.

Són temps per avançar en drets i es fa necessari passar d'un reconeixement implícit a un reconeixement garantit per una llei, amb un suport institucional i un finançament adequat.

Cal reconèixer el TSS com agent social i econòmic, amb un efecte multiplicador de les polítiques públiques, com un aliat estratègic de l'administració per afrontar les crisis, establint relacions estables i amb espais de participació, interlocució i coresponsabilitat, amb espais de co-creació de les polítiques públiques.

Des de la seva proximitat a la ciutadania, el TSS és determinant en la defensa i garantia dels seus drets, en la construcció i enfortiment del teixit social i d'una societat civil activa i compromesa, implicada en un model econòmic més just, més equitatiu i més inclusiu, que permeti la reducció de les desigualtats i una major cohesió i justícia social.

La problemàtica que es vol resoldre, està relacionada amb l'absència d'una llei que reguli el TSS d'una manera global i dotant-lo d'una estabilitat i una seguretat jurídica necessària per poder continuar la seva tasca. Es necessita també que el Pla de Suport al TSS tingui un marc de reconeixement normatiu i sigui un dret protegit i garantit del TSS.

ÉS UNA LLEI

- ✓ NECESSÀRIA
- ✓ OPORTUNA
- ✓ URGENT
- ✓ VIABLE

NECESSITAT D'UNA LLEI DEL TERCER SECTOR SOCIAL. OBJECTIUS I ELEMENTS CLAU DE LA PROPOSTA

L'objecte de la llei ha de ser per tant, el de regular el tercer sector, el seu paper com interlocutor davant la administració, establir els instruments de col·laboració i cooperació amb l'administració com a servei públic i preveure les mesures de suport i foment al sector. La llei ha de permetre posar en valor davant la societat el paper de les entitats socials.

NECESSITATS DEL TSS QUE S'HAN DE PODER RESOLDRE

1. Disposar d'un marc jurídic comú per a les entitats del TSS de Catalunya
2. Reconèixer una identitat pròpia del TSS
3. Reconèixer la importància de l'activitat que duu a terme el TSS a Catalunya
4. Garantir i millorar la participació del TSS en el disseny i execució de les polítiques públiques que afectin al sector social
5. Garantir i millorar la interlocució del TSS amb les administracions públiques
6. Definir i garantir mesures de foment i de finançament que garanteixin la sostenibilitat del TSS.
7. Regular l'acció concertada per les entitats del TSS
8. Dotar de seguretat jurídica al TSS

És necessari reconèixer la importància fonamental i la necessitat de la tasca que desenvolupen les entitats del Tercer Sector Social a Catalunya i per aquest motiu és preveu:

A. ESTABLIR UN MARC JURÍDIC COMÚ PER A LES ENTITATS DEL TSS DE CATALUNYA

Es considera imprescindible establir un marc jurídic propi del Tercer Sector Social amb rang de llei, el qual reconegui la importància i aportació del TSS dins la societat catalana.

A més, també és considerada l'instrument adequat per garantir la posició del TSS com a interlocutor de l'Administració i el seu paper clau en l'elaboració de les polítiques públiques.

B. RECONÈIXER UNA IDENTITAT PRÒPIA DEL TSS

Es fa necessària una definició del TSS des de la diversitat de la tipologia d'entitats.

La llei proposa una definició en positiu de les organitzacions del TSS, delimitant el concepte del TSS a partir d'uns principis rectoris compartits, la naturalesa i els valors de les organitzacions que el conformen i des d'uns àmbits i activitats que són pròpies del TSS. Des d'aquest punt de vista el caràcter d'entitats sense ànim de lucre promogudes des de la iniciativa de la ciutadania és central. La llei delimita quines són les entitats que integren el TSS a les que s'adreça la norma.

D'altra banda, aquest marc normatiu ha d'establir les bases i els principis de futures lleis sectorials que afectin al TSS.

C. RECONÈIXER LA IMPORTÀNCIA DE L'ACTIVITAT QUE DUU A TERME EL TSS A CATALUNYA

Aquesta proposta normativa ha de servir per reconèixer la importància del TSS a l'hora d'aconseguir una societat més justa, solidària, participativa i democràtica.

Les organitzacions del TSS tenen una llarga trajectòria a Catalunya i són una part important de la nostra societat i, en aquest sentit, el que fa la llei és reconèixer una realitat que sorgeix de la iniciativa ciutadana i que canalitza la solidaritat organitzada així com la participació social de la ciutadania i el voluntariat.

El TSS té, des de fa molt de temps, un paper creixent i fonamental en la provisió de benestar social amb l'impuls i el suport de les administraci-

ons públiques. Actualment, l'acció de les entitats del TSS constitueix un suport fonamental per a la realització efectiva dels drets socials, especialment entre la població vulnerable i en risc d'exclusió social que són l'objectiu principal de les organitzacions del TSS.

La situació d'emergència sanitària com a conseqüència de la pandèmia del COVID-19 ha suposat un impacte sense precedents, molt especialment en els grups de població més vulnerable fent encara més evident i amb major intensitat, que continua havent-hi desigualtats, manca de recursos i persones en risc d'exclusió social.

D. GARANTIR I MILLORAR LA PARTICIPACIÓ DEL TSS EN EL DISSENY I EXECUCIÓ DE LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES QUE AFECTIN AL SECTOR SOCIAL

El TSS desenvolupa un paper clau en el disseny, elaboració i execució de polítiques relacionades amb les necessitats socials, col·lectius vulnerables i en risc d'exclusió social. Per aquest motiu, és necessari que des de les Administracions Públiques hi hagi un reconeixement i promoció del Tercer Sector Social.

La col·laboració del TSS amb les administracions públiques és bàsica i s'ha d'establir des de la coresponsabilitat, establint mecanismes de participació del TSS en la governança de les polítiques públiques.

El TSS té un efecte multiplicador de l'impacte de les polítiques públiques. A més, ofereix solucions i una ràpida resposta en situacions de crisi com l'actual i com d'altres que ja s'han produït durant els darrers anys.

El TSS constitueix un actiu fonamental de la societat que ofereix resposta adequada a les necessitats socials i comunitàries des de la col·laboració entre els diferents àmbits d'actuació i la participació de les persones destinatàries

Quant al disseny i impuls de les polítiques públiques, cal definir espais de treball entre el TSS i l'administració a fi de garantir unes relacions més coordinades i col·laboratives. S'ha de poder garantir la participació real i efectiva de les entitats del TSS en el procediment de elaboració, desenvolupament, execució, seguiment i revisió de normes i polítiques socials, amb l'objectiu d'aconseguir la màxima eficiència i adequació a les necessitats.

E. GARANTIR I MILLORAR LA INTERLOCUCIÓ DEL TSS AMB LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

Per tal de poder assolir la participació del TSS en el disseny, elaboració i execució de polítiques en l'àmbit social s'han de preveure mecanismes i espais de diàleg permanents que impulsin i facilitin la interlocució entre la Generalitat i les entitats de TSS al més alt nivell de representativitat

És necessari un reconeixement de les entitats més representatives del TSS

F. NECESSITAT DE DEFINIR MESURES DE FOMENT I DE FINANÇAMENT QUE GARANTEIXIN LA SOSTENIBILITAT DEL TSS.

Es considera cabdal poder establir mesures de foment de les entitats del TSS, recolzant i promovent els seus principis, garantint la seva sostenibilitat i la seva participació a les polítiques socials, reconeixent-les com a entitats col·laboradores, i afavorint-les fiscalment amb els màxims beneficis.

Una qüestió important a tenir en compte dins d'aquest enfortiment de les entitats que conformen el TSS és el seu capital humà, per tant, s'ha de promoure especialment el reforç les estructures de les organitzacions sense les quals esdevindria impossible desenvolupar la seva activitat.

Cal garantir també un finançament adequat per assegurar el paper del tercer sector i de les seves estructures a l'hora de fer incidència política i per assegurar la seva participació als diferents espais de diàleg i d'interlocució social.

S'ha de poder preveure la millora de la regulació, en el marc de les competències de la Generalitat, de les subvencions per adaptar-les a les necessitats del TSS, inclosa la "X" catalana en el tram de l'IRPF de la Generalitat així com l'establiment d'incentius fiscals a les donacions d'empreses i particulars al TSS.

Per poder garantir la sostenibilitat dels programes d'actuació que atenen les necessitats de les persones més vulnerables, cal una major inversió i reforç pressupostaris des de les administracions públiques.

G. REGULAR L'ACCIÓ CONCERTADA PER LES ENTITATS DEL TSS

Un dels objectius que es pretén assolir amb la nova regulació és que les entitats del Tercer Sector puguin prestar, principalment, els serveis que li són propis, els serveis d'atenció a les persones, a través d'una fórmula en la que la seva relació amb l'administració titular del servei no sigui la pròpia de la contractació pública.

Per poder establir aquesta relació amb l'Administració, l'acció concertada es configura com l'instrument preferent per la provisió de serveis d'atenció a les persones, sense detriment de la utilització d'altres fórmules.

L'acció concertada és una fórmula vàlida i necessària de relació de les administracions amb les entitats del TSS que ha de servir per superar situacions de precarietat de serveis i també per assegurar la qualitat dels serveis.

Caldria doncs, establir el règim jurídic i els principis d'actuació necessaris per a l'aplicació del règim d'acció concertada per a la prestació de serveis d'atenció a les persones, mitjançant acords amb entitats sense afany de lucre del TSS, al marge de la regulació de la contractació pública. S'ha de poder garantir que si un operador econòmic que vulgui legítimament obtenir un lucre com a conseqüència de la seva col·laboració amb l'administració pública en la prestació de serveis a les persones, només ho pugui fer en el marc d'un procés de contractació pública i que únicament des de la gestió solidària i sense afany de lucre la llei permeti la col·laboració amb les administracions sota la fórmula de l'acció concertada.

H. SEGURETAT JURÍDICA PEL TSS

Cal destacar que disposar d'una norma amb rang de llei que reguli el TSS aporta seguretat jurídica, en tant que representa un compromís i regula els fonaments de la relació a establir entre el TSS i l'AAPP, definint les línies a seguir per aconseguir un reconeixement i enfortiment real del TSS, sense que aquest fet estigui subjecte a la voluntat de l'Administració sinó que es disposi d'un imperatiu legal a complir.

NECESSITAT D'UN MARC NORMATIU ADEQUAT. FONAMENTACIÓ JURÍDICA

A. REGULACIÓ ACTUAL DEL TSS INSUFICIENT

Actualment, a Catalunya, només hi ha algunes normatives específiques que afecten de manera individual a les organitzacions que configuren el tercer sector social (associacions, fundacions, cooperatives d'iniciativa social,...) però aquesta regulació resulta insuficient i inadequada respecte a la realitat i a l'evolució que el TSS ha tingut a Catalunya i del paper que les entitats del TSS exerceixen a la nostra societat.

El marc normatiu actual és insuficient i no permet afrontar els reptes que s'han d'abordar des del TSS. Cal doncs, disposar d'un marc normatiu que abasti les entitats del TSS d'acord amb el paper que tenen aquestes entitats en la consecució d'una societat més justa, solidària, participativa i democràtica.

B. CARÀCTER DIFERENCIAL DEL TSS

És evident que el TSS té unes especificitats que cal reconèixer en un marc normatiu propi. És cert que agrupa una diversitat de tipologies d'organitzacions però és possible identificar clarament uns principis i uns elements comuns que permeten identificar les entitats que en formen part.

El TSS té un caràcter diferencial i específic respecte d'altres tipus d'entitats i organitzacions tant de l'economia social com del sector mercantil que necessita d'un reconeixement i foment normatiu.

C. NECESSITAT D'UN "ESTATUT JURÍDIC" ESPECÍFIC I PROPI DEL TSS CAT AMB RANG DE LLEI

El marc jurídic català no disposa de cap normativa amb rang de llei que reguli els aspectes essencials del TSS. Cal garantir un marc estable amb una visió global i holística del TSS.

El TSS és un agent rellevant i destacat en la lluita contra les situacions de vulnerabilitat però no disposa d'una normativa pròpia a Catalunya.

A més, a banda de les persones ateses, també té gran transcendència des del punt de vista de la participació, l'ocupació i el seu impacte econòmic.

El fet de no disposar d'aquesta normativa comporta dificultats importants per al TSS a l'hora de portar a terme les seves activitats, de que es reconegui la seva tasca d'interès general, d'impulsar polítiques públiques i d'interlocució amb els poders públics.

És necessari disposar d'un marc legal del TSS, una normativa que determini clarament quina és la naturalesa i principis de les entitats del TSS, que tingui com a finalitat enfortir la capacitat del TSS per atendre als seus col·lectius i per tal que es converteixi en un interlocutor i un actor eficient davant les administracions públiques i la resta de la societat.

D. ANTECEDENTS NORMATIUS A L'ESTAT I RESTA DE COMUNITATS

Fa més de cinc anys que es va aprovar una normativa d'àmbit estatal que regulava el TSS i des de llavors han estat vàries les comunitats autònomes que han desenvolupat la seva pròpia normativa.

Catalunya ha estat històricament capdavantera en l'impuls del voluntariat, de l'associacionisme, del sector fundacional, del cooperativisme i del tercer sector en general, però en aquesta ocasió, hi arriba tard.

- › Llei 43/2015 del Tercer Sector de Acció Social (estatal)
- › Llei 6/2016 del Tercer Sector de Acció Social d'Euskadi
- › Llei 10/2018 del Tercer Sector Social d'Extremadura
- › Llei 3/2018 del Tercer Sector d'Acció Social de les Illes Balears
- › Llei 1/2020 del Tercer Sector Social de Castilla La Mancha
- › Avantprojecte de Llei del Tercer Sector d'Acció Social de Canàries
- › Avantprojecte de Llei del Tercer Sector Social de Castilla León

E. DESENVOLUPAMENT DE LES COMPETÈNCIES PRÒPIES DE LA GENERALITAT

El desenvolupament normatiu d'una llei del TSS a Catalunya té la seva cobertura legal en el Estatut d'Autonomia.

-) L'Estatut d'Autonomia de Catalunya, a l'**article 4t**, atribueix als poders públics de Catalunya les condicions perquè la llibertat i la igualtat dels individus i dels grups siguin reals i efectives; han de facilitar la participació de totes les persones en la vida política, econòmica, cultural i social, i han de reconèixer el dret dels pobles a conservar i desenvolupar la seva identitat. També han de promoure els valors de la llibertat, la democràcia, la igualtat, el pluralisme, la pau, la justícia, la solidaritat, la cohesió social, l'equitat de gènere i el desenvolupament sostenible.

Amb caràcter específic, la Generalitat té competències en matèries relacionades amb el tercer sector, associacions, fundacions, cooperatives, economia social, serveis socials i voluntariat.

-) En el seu **article 24.4** s'estableix que les organitzacions del tercer sector social tenen dret a complir les seves funcions en els àmbits de la participació i la col·laboració socials.
-) També al seu **article 45è** preveu que les entitats associatives del tercer sector han d'ésser consultades en la definició de les polítiques públiques que les afectin.
-) L'**article 118è** reconeix la competència exclusiva de la Generalitat en matèria d'associacions i fundacions.
-) L'**article 124è** reconeix la competència exclusiva de la Generalitat en matèria de cooperatives i de foment i ordenació del sector de l'economia social.
-) L'**article 166** estableix que correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de serveis socials i de voluntariat.

F. VIABILITAT JURÍDICA RESPECTE DE L'ACCIÓ CONCERTADA AMB LES ENTITATS DEL TSS

Les Directives comunitàries del 2014 permeten nous instruments jurídics a través dels quals es poden organitzar els serveis socials fora de l'àmbit de la contractació pública, com són el concert i el conveni. I atès que la competència per a gestionar els serveis socials correspon a les Comu-

nitats Autònomes, la competència per a regular aquestes fórmules no contractuals els correspon també a elles.

En aquest sentit, la substitució del règim de contractació pública en l'àmbit dels serveis socials pel règim de concerts té sentit quan concorren circumstàncies objectives que justifiquin la substitució de la regla general d'adjudicació d'un contracte públic, regida pels principis de publicitat, transparència i no discriminació, per l'excepció els principis de la qual rectora són el d'universalitat i solidaritat.

Per aquest motiu, només cal entendre la col·laboració d'entitats privades amb les Administracions Públiques per a la prestació de serveis socials mitjançant fórmules no contractuals, si la gestió es realitza de manera solidària, és a dir, sense ànim de lucre.

amb el suport de:

